

DOUĂ HRISOAVE DOMNEȘTI INEDITE DIN SECOLUL AL XVII-LEA, DE LA MATEI BASARAB ȘI GRIGORE GHICA

SPIRIDON CRISTOCEA*

Hrisoavele pe care le prezentăm în materialul de față se află în posesia inginerului Octavian Dejan care le-a moștenit de la tatăl său, Constantin Dejan, preot și protopop al Protoieriei Pitești. Îi mulțumim și pe această cale d-lui Octavian Dejan pentru amabilitatea de a ni le pune la dispoziție în vederea publicării lor.

Atât primul hrisov, păstrat în copie, cât și cel de al doilea, păstrat în original, se referă la stăpânirea unei moșii din Vâlcelele, județul Argeș. Din păcate, primul hrisov, de la Matei Basarab, nu se păstrează în întregime, lipsind din el partea finală care cuprindea și datarea. Din lectura textului și după aspectul grafic al scrisului se poate constata că cel care a copiat hrisovul nu era un expert în această îndeletnicire. Cu toate acestea, în lipsa originalului, această copie, chiar dacă nu este întregă, este cu atât mai importantă pentru cunoașterea unui aspect al istoriei Argeșului din secolul al XVII-lea. Cel de al doilea hrisov, este un original semnat de Grigore Ghica, datând din 1662 aprilie 7.

Întrucât le redăm în întregime, nu vom mai face comentarii pe marginea lor, urmând ca cei interesați să le folosească în măsura în care le consideră importante pentru lucrările lor.

În transcrierea hrisoavelor, am întregit între paranteze unghiulare toate prescurtările, chiar și pe cele care nu erau susceptibile de mai multe soluții.

ANEXE

1645- înainte de 1647 martie 12>

Matei Basarab voievod întărește lui Stepan stolnicul, fecior lui Voico și nepot Tatului din Merișani, moșie la Vâlcelele, județul Argeș.

Copie întocmai du(pă) cea adevărat(ă)

Cu mila lui D<u>mnezeu, Io Matei Basarab voivod d<o>mn a to<a>t<ă> Țara Ungrovlahi<i>. Dat-au d<o>mnia mea această poruncă a d<o>mnii lui slugi<i> d<o>mnii lui Stepan stolnicul, fecior lui Voico, nepot Tatului ot Merișani, și a

* Muzeul Județean Argeș, Pitești.

feciorilor lui, câți D<u>mnezău îi va dăruî, cum le-au dat moșie ot Vâlcele¹, ot sud Argeși, cât au fost partea lui Stan Tărăbuță toat<ă>.

Și iară partea lui Dragomir Ciocârlie toat<ă>.

Și iarăși partea frati-său Fota² Cherani² toat<ă> și a tuturor fraților lui de moșie de peste tot hotarul, pe jumătate, din câmp și din pădure și din apă și din siliștea satului, peste tot, veri cât s-ar alege pe jumătate.

Pentru că această moșie, ce este mai sus zisă, din Vâlcele³, au fost de la strămoși<i> lui, Stepan stolnicu și a fraților lui de moșie, carei sânt mai sus ziși, de la strămoșul său Tatu ot Merișani, încă mai dinnainte vreme, în zilili altor d<o>mnii, au fost această moșie înpresurat și zalojit și dat de pom<eană>, anume popi<i> Stoica ot Bunești.

Iară când au fost în zilile răposatului Șarban voievod, întâmplându-i lui Stepan stolnicu ot Vâlcele robire dăpărtat, după aceia, când au fost în zilili lui Alecsandru voivod Iliiaș, în domniia dintâi, leat 714⁴6, iară Stepan stolnicu acela au fost venit de la robie, aici la pământul său. Și aflând Stepan stolnicul toți moșnenii din Merișani și din Vâlcele, întrebând și jăluind pentru moșiia din Bădești⁵, aceia au fost dat de strămoșul său, Tatul, de pomană popi<i> Stoicăi ot Bunești⁶.

După aceia, ailalți frați de moșie a lui Stepan stolnicu acum, neputând ca să dea bani ca să răscumpere această moșie, ce este mai sus zisă, ci i-au dat numai singur Stepan stolnicu lei 60 dă au răscumpărat această moșie după unde au fost pusă și zalojită și dat<ă> de poman<ă>.

Apoi și ceilalți frați de moșie, care mai sus sânt ziși, și aceia, toți de a lor bun<ă> voe, au dat acel hotar de la strămoșii din Vâlcele lui Stepan stolnicul, în preți drept 60, să să hrănească pre dânsa, cum mai sus i-am zis ca să-i fie lui stă<tă>toare în vecl și cu zapis de la mâna lui Stan Tărăbuță și a fraților lui de moșie la mâna lui Stepan stolnicu, de când au fost cursul anilor 7154 (1645-1646).

Atunci au fost puși și mărturii, anume mulți oameni buni scriși în zapis, anume: popa Dumitru din Boari⁷, Dragomir Pătru ot<t> tam, i Vlaicu croitoru ot Bădiceni⁸, și Albu diaconul ot Argeșu, i Ivan ot Bunești, i Vladul Stan ot Zărnești⁹, i Oprea ot<t> tam. Și de atunci încoaci, tot au ținut Stepan stolnicu această moșie, ce este mai sus zisă, cu bună pace și de către nimini un val n-au avut.

¹ Muzeul Județean Argeș, Pitești.

² Vâlcelele, sat, com. Merișani, jud. Argeș.

³ Descifrare posibilă.

⁴ La 12 martie 1647, Stan, nepotul lui Tatul din Merișani, închină moșia de la Vâlcelele egumenului Ioanichie de la mănăstirea Tutana, jud. Argeș (*D.R.H., B., Țara Românească*, vol. XXXII, nr. 75, p. 86-87.) Același Stan din Merișani, închină, la 13 februarie 1647, egumenului mănăstirii Tutana apa din hotarul Bădeștilor și Vâlcelilor, iar la 13 februarie 1647 dă un zapis egumenului mănăstirii Argeș, Leontia, pentru o tocmală între ei (*D.R.H., B., Țara Românească*, vol. XXXII, nr. 45, p. 48-49, nr. 48, p. 53).

⁵ Cifra zecilor a fost transformată în „40“, astfel că leatul 7146 (1637-1638) nu mai corespunde primei domnii a lui Alexandru Iliiaș (octombrie 1616 - iunie 1618).

⁶ Bădești, sat <jud. Argeș>.

⁷ Bunești, sat, com. Mălureni, jud. Argeș.

⁸ Bohari, sat desființat, înglobat la satul Mălureni, com. Mălureni, jud. Argeș.

⁹ Bădiceni, sat desființat, înglobat la satul Mălureni, com. Mălureni, jud. Argeș.

¹⁰ Zărnești, sat, com. Mălureni, jud. Argeș.

Iară când au fost acum, în zilili domnii mele, iar Stan Tărăbuță, ce este mai sus scris, acela s-au călugărit și au dat partea lui de moșie din Bădești sfintei mănăstiri Tutana, care este hramul Sf. Athanasie, pentru pomană.

Apoi, mai pe urmă, după ce au murit Stan Tărăbuță, iară călugărul Ionichie, egumenul de la mănăstirea Tutana, n-au vrut să ție numai partea lui Stan monaful din Bădești, cât i s-ar alege, ce au fost zis călugări<i> că au fost dat de au fost închinat Stan Tărăbuță monaful sfintei mănăstiri Tutana și partea lui de moșie din Vâlcele, care au fost scoasă de Stepan stolnicu de moșie.

Decii, au venit Stepan stolnicu aicea, înaintea domnii mele, de s-au părât lu marile Divan de față cu egumenul Ionichie pentru ocina de la Vâlcele.

Și drept aceia, domniia mea am căutat și am judecat pe dreptate și pă lege....¹⁰.

Copie românească, hârtie (37,3 mm x 22, 5 mm), lipsă din text, în posesia lui Octavian Dejan, din Pitești

Datat după conținut și documentul din 12 martie 1647 (D.R.H., B, Țara Românească, vol. XXXII, nr. 75, p. 86-87).

2

1662 (7170) aprilie 7

Grigore Ghica voievod numește boierii adevăritori ai moșiei Vâlcelele din județul Argeș.

† Să să știe adevărații călugărilor de la mănăstirea Tutana și ai feciorilor lu Stepan stolnic de Vâlcele, anume: ot Bădești Tudosie i Țalapie ot tam, i Stan ot tam, i Pătru ot tam, i ot Bunești Robe i Micul Drăgnescul, i ot Priboiani¹¹ Vladul, i ot Boari Dragomir, ot Bunești Neanul, i ot Bădiceani Măldarie, i ot Borlești¹² Stan, i ot Bădești Stanciul.

Ca să caute acești 12 boeri și să adevărez(e) pentru moșie den Vâlcele, care o au fost cumpărat Stepan stolnic de la Stan Tărăbuță, să adevărez(e) fostu-o-au cumpărat pre ban(i) gata¹³ au luat-o-au pentru vreo dat(orie și iaste zapisul drept au minci<no>s, cum vor adevăra acești 12 boieri cu sufletele<e> lor.

I is<pravnic> vt<ori> port<ar>.

Pis ap<rilie> 7 dni, 7170 (1662).

Io Gligorie Ghica voevod, mi<lo>stiu b<o>jiu.

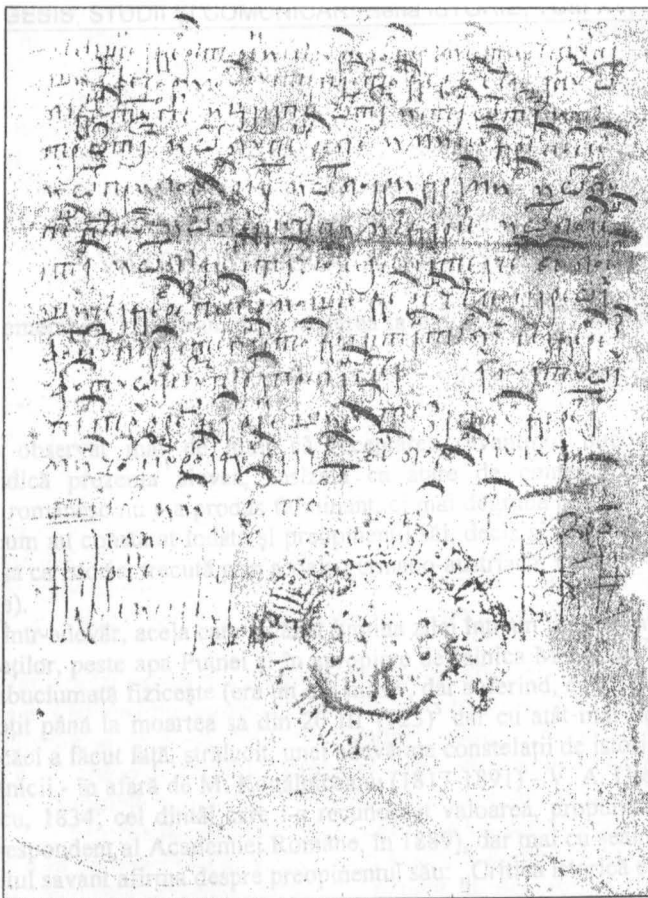
Orig. românesc, hârtie (19 mm x 14,1 mm), pecete aplicată, în posesia lui Octavian Dejan din Pitești.

¹⁰ Lipsă textul final.

¹¹ Priboieni, sat, probabil, com. Priboieni, jud. Argeș.

¹² Borlești, sat, com. Merișani, jud. Argeș.

¹³ Loc alb.

Hrisovul domnitorului Grigore Ghica din 7 aprilie 1662

TWO INEDITED 17TH CENTURY LORDLY MUNIMENTS FROM MATEI BASARAB AND GRIGORE GHICA

Abstract

The muniments refer to the Vâlcelele Estate from Argeș County.

The muniment from Matei Basarab (from 1645 to the 12th of March 1647) is preserved as a copy, while the one from Grigore Ghica (from the 7th of April 1667) is the original one.